

• • • Duurzaam plaagdierbeheer • op Ameland

De gemeente Ameland heeft duurzame ambities geformuleerd en is hard op weg om die te realiseren. Het beleid en het beheer van Staatsbosbeheer onderschrijft die doelen. De kern van Duurzaam Ameland is een samenhangend plan om geheel Ameland energieneutraal te gaan maken.

Tekst: Albert Weijman, KAD en
Lutz Jacobi, interim-directeur
KAD

Het zonnepark op Ameland kan alle 1.500 huishoudens op het eiland van energie voorzien.

Duurzaam Ameland

De website www.duurzaamameland.nl illustreert de Amelandse ambities: "Ameland wil vijftien tot twintig jaar voorop lopen in de energietransitie. Het eiland vormt als afgegrensd gebied immers een prachtige omgeving om nieuwe technieken en slimme systemen te testen in *real life*. De Amelander bevolking denkt actief mee over haar energievoorziening. Het eiland is dan ook een ideaal startpunt voor verandering."

Zo werd er een zonnepark met 23.000 zonnepanelen aangelegd dat alle 1.500 huishoudens op het eiland van energie kan voorzien. Groene openbare verlichting moet ervoor zorgen dat trekvogels niet van hun koers raken. De ambities gaan verder dan de transitie naar duurzame energiebronnen. Zo bevordert de Stichting Amelands Product de ontwikkeling en marketing van lokale producten.

Smart Islands

Ameland is onderdeel van de Europese organisatie van Smart Islands. Op 28 maart 2017 heeft burgemeester Albert de Hoop in Brussel een verklaring ondertekend die Ameland verbindt met andere Europese slimme eilanden. Ameland vervult daarmee een voorbeeldfunctie binnen het Koninkrijk der Nederlanden dat ook een niet

onbelangrijk eilandenrijk is: Ameland, Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Schiermonnikoog, Sint Eustatius, Sint Maarten, Terschelling, Texel en Vlieland maken er deel van uit.

Een 'Smart Island', zoals Ameland, is: "The insular territory that embarks on a climate resilient pathway, combining climate change mitigation and adaptation efforts, in order to create sustainable local economic development and a high quality of life for the local population by implementing smart and integrated solutions to the management of infrastructures, natural resources and the environment as a whole, supported by the use of ICT, all while promoting the use of innovative and socially inclusive governance and financing schemes."

Binnen de bovenstaande definitie van een duurzaam eiland volgt dat duurzaam plaagdierbeheer daar een onderdeel van zou moeten zijn. Uiteraard mag duurzaam plaagdierbeheer ook binnen de Amelandse duurzaamheidsambities niet ontbreken. De verklaring formuleert tien actiepunten waarvan er tenminste vier van belang zijn voor de ontwikkeling van duurzaam plaagdierbeheer: 1. Het realiseren van een circulaire economie zonder afvalstromen. 2. Behoud van het natuurlijke kapitaal. 3. Voorlichting en het opvoeden van burgers. 4. Ontwikkeling van duurzaam toerisme.

De ontwikkeling van duurzaam plaagdierbeheer op Ameland

Ratten, muizen, teken, wespen, bijen, konijnen, wilde katten, et cetera. Gewenste en ongewenste natuur komt overal voor. Ongewenste natuur vraagt om beheer. Ook op Ameland. In mei 2003 verscheen het Beleidsplan Ongediertebestrijding van de gemeente Ameland. Aan de grondslag daarvan lag een centrale vraag: Hoe dient in de toekomst aan de ongediertebestrijding op Ameland vorm te worden gegeven? De doelstelling van de communicatie werd in de nota duidelijk omschreven:

“De ongediertebestrijding kan alleen succesvol verlopen wanneer de bewoners, gasten en terreinbeheerders hieraan meewerken. Dit betekent dat men moet weten waar men terecht kan voor een klacht of melding, wat men zelf kan doen om ongedierte te weren en wat de mogelijkheden voor bestrijding zijn. De gemeente kan deze informatie beschikbaar stellen middels de gemeentelijke website, folders et cetera.”

Waddeneilanden zijn voor een belangrijk deel economisch afhankelijk van het toerisme, maar het toerisme zorgt ook voor aanzienlijke afvalstromen. Een voorbeeld: Over Ameland verspreid staan 250 prullenbakken die alleen al 17.400 kg afval inzamelen tijdens het hoogseizoen. Daarnaast wordt iedere dag zo'n 150 kg zwerfafval verzameld. Uiteraard roept de gemeente toeristen op om afval niet te laten zwerven want toeristen komen vooral naar Ameland voor de natuur en een schoon milieu! Bij de strandopgangen staan speciaal ontworpen jutbakken waar strandafval kan worden gedeponneerd. Maar desondanks blijft er voedsel over voor plaagdieren.

Ook op het gebied van de bestrijdingstechniek werd en wordt geëxperimenteerd. De Amelanders bedachten een rattenkist zonder bovengrondse opening zodat ratten uitsluitend ondergronds, al gravend, bij het lokaas konden komen. Zo kon doorvergiftiging naar beschermde dieren worden tegengegaan. Met behulp van GPS-tracering kunnen de kisten, die anno 2017 ook met klemmen kunnen worden uitgerust, probleemloos worden teruggevonden voor regelmatige inspectie. Ook de Rodenator en EKO1000 systemen worden toegepast.

Het Buckfast bevruchtungsstation

Op Ameland, tussen Ballum en Hollum is een bevruchtungsstation voor honingbijen van het ras Buckfast. Het ras werd ontwikkeld door broeder Adam Kehrlé van de

Buckfast abdij in Devon, Engeland. In 1919 begon Kehrlé met zijn levenswerk en hij groeide uit tot een internationaal bekende expert. De bijen van broeder Adam worden ook wel *urban bees*, stadsbijen, genoemd. Ze zijn zachtmoedig, niet hinderlijk en steken zelden, ze zwermen weinig uit, ze zijn ziektebestendig en ze halen bijzonder veel honing. Het is belangrijk om het Buckfastras zuiver te houden. Dat kan alleen maar op een relatief klein eiland zoals Ameland, want de Waddenzee kunnen honingbijen niet oversteken. Uiteraard is het voor Amelandse imkers streng verboden om niet-Buckfast rassen op Ameland te huisvesten. In het voorjaar worden pasgeboren koninginnen uit andere delen van Nederland, Duitsland en België door vrijwilligers naar Ameland gebracht. Na een paar weken worden de bevruchte koninginnen weer opgehaald. Zij zorgen, ver van Ameland verwijderd, voor het opkweken van nieuwe volken met gegarandeerd goede eigenschappen.

De wilde waddenratten van de Feugelpôle

De Boswachterij Ameland van Staatsbosbeheer beheert een belangrijk buitendijks natuurgebied: de Feugelpôle. Dat is een kwelder nabij Hollum waar talrijke soorten vogels in grote aantallen foerageren en broeden. Ooit hebben zich er ratten gevestigd die er voldoende voedsel vinden: mosselen, eieren, kuikens en dode vogels. Ratten (en verwilderde katten die door toeristen, moedwillig of helaas, op het eiland werden achtergelaten) predateren op de vogelpopulaties. Dat levert een dilemma op, want waar liggen de grenzen van onze tolerantie?

Rijkswaterstaat gaat ervan uit dat de waddenratten een gespecialiseerde populatie vormen die zich niet binnendijks uitbreidt. Serieus onderzoek naar de leefgewoonten van deze wilde bruine ratten laat nog op zich wachten.

Bovenstaande voorbeelden laten zien dat de gemeente Ameland goed op weg is haar ambities voor een duurzaam Ameland te realiseren. Met aandacht voor duurzame energie, gecontroleerde afvalstromen en natuurlijk: duurzaam plaagdierbeheer. ●

Het Buckfast bevruchtungsstation draagt bij aan de instandhouding van het waardevolle Buckfast bijenras.